

ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Συνοπτική παρουσίαση της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με δύο νομοθετικές προτάσεις για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ

(Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης είναι διαθέσιμο στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ www.edps.europa.eu)

(2019/C 140/04)

Συνοπτική παρουσίαση

Με την παρούσα γνωμοδότηση, η οποία εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 42 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾, ο ΕΕΠΔ διατυπώνει συστάσεις με σκοπό την ελαχιστοποίηση του αντικτύπου των δύο προτάσεων της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ στο πλαίσιο του «ηλεκτρονικού εμπορίου» στο θεμελιώδες δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτόν τη συμμόρφωση με το εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο για την προστασία δεδομένων.

Εν προκειμένω, ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει την ανάγκη οι πράξεις επεξεργασίας που προβλέπονται στις προτάσεις να περιορίζονται αυστηρά στον σκοπό της καταπολέμησης της φορολογικής απάτης, και η συλλογή και η χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα να περιορίζονται στο αναγκαίο και αναλογικό για τον σκοπό αυτόν βαθμό. Ειδικότερα, επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο των εν λόγω προτάσεων, τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία δεν θα πρέπει να αφορούν τους καταναλωτές (πληρωτές) αλλά μόνο τις διαδικτυακές επιχειρήσεις (δικαιούχους πληρωμής). Με τον τρόπο αυτόν θα περιοριστεί ο κίνδυνος χρήσης των πληροφοριών για άλλους σκοπούς, όπως ο έλεγχος των αγοραστικών συνηθειών των καταναλωτών. Εκτιμούμε το γεγονός ότι η Επιτροπή ακολούθησε την προσέγγιση αυτή, η οποία συνιστούμε ιδιαίτερως να διατηρηθεί στις διαπραγματεύσεις με τους συννομοθέτες που θα οδηγήσουν στην τελική έγκριση των προτάσεων.

Επιπλέον, ο ΕΕΠΔ επιθυμεί να επισημάνει ότι, δυνάμει του άρθρου 42 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, αναμένει ότι θα ζητηθεί η συμβουλή του σχετικά με την εκτελεστική πράξη με την οποία θα καθοριστεί στο μέλλον ο τυποποιημένος μορφότυπος για τη διαβίβαση πληροφοριών από τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών στις εθνικές φορολογικές διοικήσεις, πριν από την έκδοση της εν λόγω πράξης από την Επιτροπή.

Δεδομένου ότι βάσει των προτάσεων θα δημιουργηθεί κεντρική ηλεκτρονική βάση δεδομένων (CESOP), για την ανάπτυξη, τη συντήρηση, τη φιλοξενία και τη διαχείριση της οποίας αρμόδια θα είναι η Επιτροπή, ο ΕΕΠΔ υπενθυμίζει τις κατευθυντήριες οδηγίες που έχει εκδώσει σχετικά με τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση στον τομέα των ΤΠ. Ο ΕΕΠΔ θα παρακολουθεί τη δημιουργία του εν λόγω συστήματος πληροφοριών ως αρμόδια εποπτική αρχή βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725.

Τέλος, στην παρούσα γνωμοδότηση παρέχονται κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τους όρους και τα όρια που αφορούν τους νόμιμους και κατάλληλους περιορισμούς των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ και τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1725.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1. Πλαίσιο των προτάσεων

1. Στις 10 Σεπτεμβρίου 2018, ο ΕΕΠΔ διαβουλευτήκε ανεπίσημα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τα ακόλουθα σχέδια προτάσεων: σχέδιο πρότασης οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ όσον αφορά τη θέσπιση ορισμένων απαιτήσεων για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών· σχέδιο πρότασης εκτελεστικού κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 282/2011 όσον αφορά ορισμένες υποχρεώσεις φόρου προστιθέμενης αξίας για συγκεκριμένους υποκείμενους στον φόρο· σχέδιο πρότασης κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 904/2010 σχετικά με μέτρα ενίσχυσης της διοικητικής συνεργασίας για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ στο πλαίσιο του «ηλεκτρονικού εμπορίου». Ο ΕΕΠΔ εξέδωσε ανεπίσημες παρατηρήσεις στις 18 Σεπτεμβρίου 2018. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΕΕΠΔ επιβεβαιώνει την ικανοποίησή του για τη δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων με την Επιτροπή σε αρχικό στάδιο της διαδικασίας χάραξης πολιτικής με σκοπό την ελαχιστοποίηση του αντικτύπου των προτάσεων στα δικαιώματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και προστασίας των δεδομένων⁽²⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 39.

⁽²⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 60 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725: «Για να διασφαλιστεί η συνεκτικότητα των κανόνων προστασίας των δεδομένων σε ολόκληρη την Ένωση, η Επιτροπή, κατά την εκπόνηση προτάσεων ή συστάσεων, θα πρέπει να ζητεί τη γνώμη του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων. Θα πρέπει να είναι υποχρεωτική η διεξαγωγή από την Επιτροπή διαβούλευσης μετά την έγκριση νομοθετικών πράξεων ή κατά την επεξεργασία κατ' εξουσιοδότηση πράξεων και εκτελεστικών πράξεων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 289, 290 και 291 ΣΛΕΕ, και μετά την έγκριση συστάσεων και προτάσεων για συμφωνίες με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 218 ΣΛΕΕ, οι οποίες έχουν αντίκτυπο στο δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή θα πρέπει να διαβουλευτεί υποχρεωτικά με τον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων, εκτός εάν ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 προβλέπει υποχρεωτική διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, για παράδειγμα όσον αφορά αποφάσεις περί επάρκειας ή κατ' εξουσιοδότηση πράξεις για τυποποιημένα εικονίδια και απαιτήσεις για μηχανισμούς πιστοποίησης.»

2. Στις 12 Δεκεμβρίου 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/EK όσον αφορά τη θέσπιση ορισμένων απαιτήσεων για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών (εφεξής, «η πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου») ⁽³⁾ και πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 904/2010 σχετικά με μέτρα ενίσχυσης της διοικητικής συνεργασίας για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ (εφεξής, «η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου») ⁽⁴⁾, εφεξής αναφερόμενες συλλογικά ως οι «προτάσεις».
3. Στις 14 Ιανουαρίου 2019 η Επιτροπή διαβουλεύτηκε με τον ΕΕΠΔ σύμφωνα με το άρθρο 42 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725.
4. Ο ΕΕΠΔ υπογραμμίζει επίσης το γεγονός ότι, όπως επισημαίνεται περαιτέρω στην παρούσα γνωμοδότηση, οι προτάσεις κανονισμού και οδηγίας θα καθιερώσουν πράξεις επεξεργασίας δεδομένων για τις οποίες υπεύθυνος επεξεργασίας θα είναι η Επιτροπή, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1725. Υπενθυμίζουμε συνεπώς ότι ο ΕΕΠΔ είναι η αρμόδια εποπτική αρχή όσον αφορά τις εν λόγω πράξεις επεξεργασίας.

1.2. Περιεχόμενο των προτάσεων

5. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι στόχος των προτάσεων, οι οποίες συνοδεύονται από εκτίμηση επιπτώσεων ⁽⁵⁾, είναι η αντιμετώπιση του προβλήματος της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ η οποία συνδέεται με το «ηλεκτρονικό εμπόριο», μέσω της ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών αρχών και των παρόχων υπηρεσιών πληροφοριών.
6. Ειδικότερα, σύμφωνα με την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν νομοθεσία η οποία θα διασφαλίζει ότι οι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών τηρούν αρχεία των διασυννοριακών πράξεων πληρωμών προκειμένου να διευκολύνουν τις φορολογικές αρχές στον εντοπισμό της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ.

Η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου συμπληρώνει το σύνολο των μέτρων καταπολέμησης της απάτης:

- a) με την απαίτηση από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να συλλέγουν, να ανταλλάσσουν και να αναλύουν τις πληροφορίες σχετικά με τις πράξεις πληρωμών που αναφέρονται λεπτομερώς στην πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου, και
- β) με τη δημιουργία κεντρικού ηλεκτρονικού συστήματος πληροφοριών («CESOP») στο οποίο τα κράτη μέλη θα διαβιβάζουν τις πληροφορίες που αποθηκεύονται σε εθνικό επίπεδο. Στη συνέχεια, πρόσβαση στο CESOP θα παρασχεθεί στους υπαλλήλους συνδέσμων του Eurofisc για την ανάλυση των πληροφοριών που αποθηκεύονται στο σύστημα για τον σκοπό της διεξαγωγής ερευνών σε περιπτώσεις φορολογικής απάτης.
7. Ο ΕΕΠΔ αναγνωρίζει τους στόχους των προτάσεων και, ειδικότερα, την ανάγκη ρύθμισης του θέματος αυτού με τη θέσπιση μέτρων καταπολέμησης της απάτης που θα αφορούν τις δραστηριότητες ηλεκτρονικού εμπορίου. Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης είναι να παράσχει ρεαλιστικές συμβουλές σχετικά με τρόπους ελαχιστοποίησης του αντίκτυπου της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που προκαλείται από τις προτάσεις, για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με το εφαρμοστέο δίκαιο για την προστασία δεδομένων.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

17. Δεδομένων των ανωτέρω, ο ΕΕΠΔ διατυπώνει τις ακόλουθες συστάσεις:

- η αιτιολογική σκέψη 11 της πρότασης οδηγίας του Συμβουλίου και η αιτιολογική σκέψη 17 της πρότασης κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο προστασίας δεδομένων θα πρέπει να τροποποιηθούν όπως αναφέρεται στην ενότητα 2.1 της παρούσας γνωμοδότησης·
- θα πρέπει να συμπεριληφθεί ο προσδιορισμός του σκοπού, όπως ορίζεται στην αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας του Συμβουλίου και στην αιτιολογική σκέψη 17 του κανονισμού του Συμβουλίου, στο διατακτικό της νομικής πράξης τόσο της οδηγίας όσο και του κανονισμού του Συμβουλίου·
- όσον αφορά την κεντρική βάση δεδομένων «CESOP», η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίσει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις που αφορούν την ασφάλεια της επεξεργασίας στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, ιδιαίτερα μέσω της τήρησης των κατευθυντήριων οδηγιών του ΕΕΠΔ για τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση του τομέα ΤΠ στα θεσμικά όργανα της ΕΕ «Guidelines on the protection of personal data in IT governance and management of EU institutions» [Κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στη διακυβέρνηση ΤΠ και στη διαχείριση ΤΠ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ].

⁽³⁾ Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/EK όσον αφορά τη θέσπιση ορισμένων απαιτήσεων για τους παρόχους υπηρεσιών πληρωμών, COM(2018) 812 final, διαδικασία 2018/0412 (CNS).

⁽⁴⁾ Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 904/2010 σχετικά με μέτρα ενίσχυσης της διοικητικής συνεργασίας για την καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ, COM(2018) 813 final, διαδικασία 2018/0413 (CNS).

⁽⁵⁾ Commission staff working document Impact Assessment, Accompanying the document Proposals for a Council Directive, a Council Implementing Regulation and a Council Regulation on Mandatory transmission and exchange of VAT-related payment data Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, Εκτίμηση επιπτώσεων που συνοδεύει το έγγραφο προτάσεων οδηγίας του Συμβουλίου, εκτελεστικού κανονισμού του Συμβουλίου και κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την υποχρεωτική διαβίβαση και ανταλλαγή δεδομένων για πληρωμές σχετικές με τον ΦΠΑ.

- όσον αφορά τους πιθανούς περιορισμούς των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων:
- i) θα πρέπει να τροποποιηθεί η διατύπωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 904/2010, όπως τροποποιείται με τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1541 του Συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 23 του ΓΚΠΔ, ώστε είτε η δυνατότητα θέσπισης περιορισμών να ανήκει στα κράτη μέλη (με αντικατάσταση της λέξης «περιορίζουν» με τις λέξεις «μπορούν να περιορίζουν») ή, εφόσον οι περιορισμοί είναι αναγκαίοι, να προβλέπονται απευθείας στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 904/2010·
 - ii) θα πρέπει να προστεθούν στο άρθρο 24ε του κανονισμού του Συμβουλίου, μεταξύ των στοιχείων που πρόκειται να προσδιοριστούν περαιτέρω από την Επιτροπή σε μελλοντική εκτελεστική πράξη, οι πιθανοί περιορισμοί των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 25 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725 και τις κατευθυντήριες οδηγίες που εξέδωσε ο ΕΕΠΔ σχετικά με το θέμα αυτό («Guidance on Article 25 of the new Regulation and internal rules» [Κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με το άρθρο 25 του νέου κανονισμού και τους εσωτερικούς κανόνες])·
- η Επιτροπή πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 42 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1725, να διαβουλευτεί με τον ΕΕΠΔ όσον αφορά την εκτελεστική πράξη για τον τυποποιημένο ηλεκτρονικό μορφότυπο διαβίβασης πληροφοριών από τον πάροχο υπηρεσιών πληρωμών στην αρμόδια φορολογική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο εν λόγω πάροχος, πριν από την έκδοση της εν λόγω πράξης από την Επιτροπή.

Βρυξέλλες, 14 Μαρτίου 2019.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI

Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
